

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Att.

Deres ref./Your ref.

Vår ref./Our ref.
2019/3591/SEB/

Dato/Date
24.09.2019

Høringssvar fra Justervesenet om forslag til ny forvaltningslov

Justis- og Beredskapsdepartementet sendte forslag til ny forvaltningslov på høring 3. juni, med høringsfrist 2. desember 2019. Justervesenet ønsker å komme med innspill til forslaget.

Generelt

Justervesenet er generelt positiv til lovsforslaget, som etter vårt inntrykk viderefører det som er positivt med den gjeldende forvaltningsloven og gjør mindre endringer der det er behov for dette. Det er også positivt at praktisering av den gjeldende forvaltningsloven som ikke fremgår direkte, og ulovfestet lære, er foreslått tatt inn i den nye loven. Dette vil gjøre det lettere for brukerne av loven å få gjennomslag for sine rettigheter, men også lettere for forvaltningen å overholde kravene. Språket er forenklet og forbedret og det er lettere å finne frem til de relevante bestemmelsene, noe som er positivt.

Konkrete innspill

I tillegg til dette har vi noen konkrete innspill til forslaget.

- **§ 26. Bruk av sakkyndige mv.**

§ 26 omhandler forvaltningsorganets bruk av sakkyndig, men er plassert i kapittel 3 om delegering av myndighet. Plasseringen kan gjøre det vanskelig for brukerne av loven å finne frem til bestemmelsen, sammenlignet med om den for eksempel hadde vært plassert i kapittel 2 om alminnelige bestemmelser.

- **§ 34. Taushetsplikt om drifts- eller forretningshemmeligheter**

Det foreslås i § 34 å ikke lengre kreve at taushetsplikten omfatter slike opplysninger bare når det «vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår». Hva som har «konkurransemessig betydning å hemmeligholde» kan ofte være svært krevende å vurdere. Ved å slippe

å måtte vurdere dette, blir bestemmelsen lettere å anvende i det daglige, noe vi mener er positivt.

- **§ 36 Deling av opplysninger undergitt taushetsplikt**

For å forvalte og føre tilsyn med de ulike sektorregelverkene, finnes det mange ulike tilsynsmyndigheter i Norge, for eksempel Mattilsynet, Miljødirektoratet, Arbeidstilsynet og Justervesenet. Den løpende virksomheten fører til at tilsynsmyndighetene har mange opplysninger om tilsynsobjektene, for eksempel hvilke feil som tidligere er funnet. Dette er ofte opplysninger som er av stor nytte for andre etater å vite om for å få innspill til risikovurderingen til hvor en bør prioritere å føre tilsyn. Det at en bedrift har avvik i forhold til ett regelverk, trenger ikke å bety at de har feil også i forhold til andre regelverk. I praksis vil det likevel ofte være en indikasjon på at det kan være nyttig også for andre tilsynsmyndigheter å føre tilsyn med denne bedriften. Ved å gjenbruke allerede eksisterende data kan tilsynsmyndighetene dermed bli mer effektive.

Disse opplysningene blir i dag i liten grad delt med andre tilsynsmyndigheter. På grunn av nytten det kan medføre å dele disse, er det uttrykt politisk ønske om at tilsynsmyndighetene skal gjøre dette i større grad enn i dag. I regjeringsplattformen «Granavolden» er det besluttet at regjeringen skal arbeide for mer samordnet og enhetlig tilsynspraksis overfor næringslivet, og styrke tilsynenes veiledningsplikt. Mulighetene for å dele tilsynsdata er også nevnt som et tiltak i regjeringens strategi for små og mellomstore bedrifter, som ble publisert august 2019¹. En slik deling av tilsynsdata vil etter vårt syn måtte innebære automatisk deling av store mengder opplysninger. Justervesenet ønsker en slik deling av data velkommen, og deltar i et prosjekt for å dele tilsynsdata.

I gjeldende forvaltningslov § 13 b første ledd kan taushetspliktige opplysninger deles under visse omstendigheter:

5. *at forvaltningsorganet gir andre forvaltningsorganer opplysninger om en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet og ellers slike opplysninger som det er nødvendig å gi for å fremme avgiverorganets oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningssgrunnlag,*
6. *at forvaltningsorganet anmelder eller gir opplysninger (jfr. også nr. 5) om lovbrudd til påtalemyndigheten eller vedkommende kontrollmyndighet, når det finnes ønskelig av allmenne omsyn eller forfølgning av lovbruddet har naturlig sammenheng med avgiverorganets oppgaver*

Bestemmelsen er lite hensiktsmessig når det gjelder (automatisk) deling av tilsynsdata i stort omfang, siden det legger opp til en konkret vurdering av hver eneste opplysning.

I utredningen kapittel 19, som omtaler taushetsplikt og informasjonsutveksling, foreslår utvalget «*at det skal være adgang til å dele taushetsbelagte opplysninger med personer i samme forvaltningsorgan eller i andre forvaltningsorganer som har saklig behov for dem*».

¹ [Småbedriftslivet](#) – strategi for små og mellomstore bedrifter.

I forslaget til ny forvaltningslov § 36 er det derimot foreslått at taushetspliktige opplysninger om personlige forhold og drifts- og forretningshemmeligheter, ikke er til hinder for at opplysningene deles med:

c) personer i andre forvaltningsorganer så langt det er nødvendig for å utføre de oppgaver som er lagt til avgiverorganet eller mottakerorganet

Det er positivt at deling av opplysninger omtales i den nye forvaltningsloven. Samarbeid med andre etater nevnes i lovens formålsbestemmelse, § 1 nr. 2, som viser til at «*For å oppnå lovens formål skal forvaltningsorganet opptre saklig og samarbeide med andre forvaltningsorganer*». Dette skal ifølge merknadene «*oppfattes som en generell rettesnor for utøving av all forvaltningsvirksomhet*». Det vises også til at i «*dagens forvaltning, med høy grad av spesialisering og oppsplitting av funksjoner, er det .. viktig at ulike deler av forvaltningen samarbeider – til beste for den enkelte og for samfunnet*».

Den foreslåtte bestemmelsen i § 36 vil etter vår mening likevel ikke legge til rette for (automatisk) deling av store mengder tilsynsdata, slik regjeringen ønsker. Bestemmelsen krever at det for hvert tilsynsobjekt må vurderes om

- *akkurat denne opplysningen er*
- *nødvendig å dele*
- *med akkurat denne tilsynsmyndigheten*
- *for å utføre de oppgaver som er lagt til avgiverorganet eller mottakerorganet*

Ved automatisk deling av tilsynsdata vil det ikke være praktisk mulig å gjøre en slik konkret vurdering for hver opplysning. Det er også uklart for oss hva som menes med at det må være «*nødvendig*» å dele opplysningen. Ordlyden kan tyde på at terskelen er høy. I merknadene vises det likevel til at «*Deling kan i begge tilfeller være aktuelt der et av organene har behov for å gi eller få tilgang til taushetsbelagte opplysninger som ledd i arbeidet med å forberede, fatte, gjennomføre eller håndheve vedtak eller andre avgjørelser*». Dette kan tyde på at terskelen er lavere.

I bestemmelsens tredje ledd foreslås det videre at «*Opplysninger om personlige forhold kan bare deles dersom det er nødvendig og ikke utgjør et uforholdsmessig inngrep overfor den opplysningen gjelder*». I merknadene vises det til at «*Dette stiller krav i to retninger: For det første er det bare adgang til deling der opplysningen er «nødvendig» for å utføre de oppgaver som er lagt til vedkommende organ. Nødvendighetskravet knytter seg dermed til opplysningens innhold og ikke til innhentingsmåten. Kravet vil være oppfylt dersom det er tale om et faktisk forhold som har betydning i saken*».

Denne bestemmelsen vanskeliggjør deling av tilsynsdata i stort omfang, ettersom det stilles krav om en konkret vurdering. Hvorvidt det i det hele tatt er opprettet en sak, er heller ikke nødvendigvis klart for avgiverorganet; kanskje oppstår saken først etter at tilsynsmyndigheten som mottar opplysningen, har gjennomført et tilsyn og funnet avvik, kanskje oppstår det ingen sak i forvaltningslovens betydning.

- **§ 42. Varsel om sak**

I gjeldende forvaltningslov § 16 vises det til at forhåndsvarsel kan unnlates hvis «vedkommende part allerede på annen måte har fått kjennskap til at vedtak skal treffes og har hatt rimelig foranledning og tid til å uttale seg, eller varsel av andre grunner må anses åpenbart unødvendig». Dette unntaket fra forhåndsvarsel foreslås ikke videreført.

I tilfeller der Justervesenet avdekker feil ved måleredskapet eller målingen, kan vi pålegge brukeren å rette dette innen en fastatt frist. Dersom det ulovlige forholdet er vesentlig, skal Justervesenet kreve at det ulovlige forhold umiddelbart stanses med mindre stansing må anses sterkt urimelig, jf. lov om målenheter, måling og normalt § 26. Vesentlige feil kan både være der feilen fører til økonomisk tap for bedriften og kunden.

I disse tilfellene har vi unnlatt å sende forhåndsvarsel om vedtak om retting og stansing fordi vedkommende part under tilsynet har fått kjennskap til at vedtak skal treffes og har hatt rimelig foranledning og tid til å uttale seg under tilsynet. Tilsynet gjennomføres normalt også med en representant fra bedriften tilstede. Dette har gjort saksbehandlingen effektiv, og samtidig sørget for at måleredskaper med svært store feil umiddelbart blir tatt ut av bruk, til fordel for både bedriften og kunden.

I forslaget til ny forvaltningslov foreslås det at *varsel kan unnlates dersom varsling*

a) vil medføre fare for at vedtaket ikke kan gjennomføres

b) ikke er praktisk mulig eller

c) er åpenbart unødvendig.

Etter vår mening vil disse unntakene fortsatt gi Justervesenet mulighet til å vedta retting og stansing uten at dette forhåndsvarsles. Dette ville likevel vært klarere dersom unntaket om forhåndsvarsling på grunn av at «vedkommende part allerede på annen måte har fått kjennskap til at vedtak skal treffes...» videreføres i ny forvaltningslov.

Justervesenet utfører hvert år et stort antall tilsyn. I 2018 endte ca. 900 av tilsynene med at virksomheten i enkeltvedtak ble pålagt å rette måleinstrumentet, eller stanse bruken av dette. Et eventuelt krav om forhåndsvarsling i disse tilfellene, vil dermed bety at alle disse vedtakene må forhåndsvarsles, noe som vil føre til mindre effektiv saksbehandling. Det vil også forsinke prosessen med å effektivere nødvendige vedtak der måleredskaper anses som så feil at de må stenges. Dette vil værre svært uheldig. Samtidig vil nytten av et slikt forhåndsvarsel etter vår mening være liten.

- **§ 43. Fremlegging av opplysninger for parten under saksforberedelsen**

Det foreslås i § 43 at «*Et forvaltningsorgan skal legge frem for parten opplysninger som det mottar om parten eller den virksomheten vedkommende driver eller planlegger. Det samme bør forvaltningsorganet gjøre med andre opplysninger av vesentlig betydning for avgjørelsen av saken*».

I følge merknadene er det vesentlige «at opplysningene har sin opprinnelse utenfra, og at vedtaksorganet er blitt kjent med opplysningene etter at saken ble innledet».

Etter vår forståelse vil krav om slik fremlegging dermed typisk gjelde opplysninger en har mottatt fra andre etater, *der en har innledet en sak*. Det vil for eksempel kunne bety at Justervesenet ikke har plikt til å legge frem slike opplysninger dersom det bare brukes som grunnlag for risikovurdering for å vurdere hvor vi skal dra på tilsyn, eller av andre grunner *ikke innleder en konkret sak* på grunnlag av. Hvis det er slik bestemmelsen skal tolkes, bør det etter vårt syn fremgå mer tydelig av bestemmelsen.

Med vennlig hilsen

Geir Samuelsen
direktør

Silje Bertheussen
rådgiver